

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani E Societate Iesv Medicvs Religiosvs De Animorvm Morbis Et Cvrationibvs

Scribanius, Carolus

Antverpiæ, 1618

XXIII. Neglectus munditici & modestiæ religiosæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46194](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46194)

CAPVT XXIII.

*Neglectus munditiei & modestie
religiosa.*

LICET mundities in omni exteriori cultu non sit Anachoretis, & ab hominum consuetudine ac familiaritate remotis necessaria; illis tamen qui proximorum saluti promouendæ student, perquam necessaria videtur. ne dum è sordium conspectu & odoratu in personarū fastidium veniunt, doctrinam etiam institutionemque contemnant. ferè enim certa sperari fructus spes est, placuisse. quicumque proinde ex instituti ratione ad aliorum salutem vocantur, munditiei studeant.

Nolo curiosiores vestium compositores, nolo capillorum structores, nolo facularem ambitum, moresque ad aulam compositos, ad externam benevolentiam captandam figulatos, ac quasi è capsa & acu prodeuntes, nolo ornatum luxus ac deliciarum indicem: munditiam volo grauitatis & interioris nitore ac munditiei testem. nolo sordes. neque enim sanctimoniam aut solidam pietatis hæ signa sunt: plusque non rarò fastus ac arrogantiam in ex-

tremo quodam vestium corporisque neglectu, quàm in curiosiore delectu est. mediocritatem tenuisse viri & virtutis est. non splendeat proinde, nec sordeat vestis, vt sine cultu culta sit, & dum paupertatem Religiosus amat, non amet sordes quibus fastidium nauseamque prouocet. sed neque exquisitiore compositione vanitatem signet. Sanè nec affectatæ sordes, nec exquisitus cultus Religiosum decent: hic delicias, illæ animum neglectum ac remissum, aut inanis gloriæ studium designant. nam cum ferè habitus hominem suum loquatur, sit vt exterior constitutio interioris animi indicium sit, tanquam si quis è vestibulo de domo sententiam ferat, è fronte oculisque mentem designet, è verbis pectus cuiusque recludat. non quòd hæc falli nesciant, sed quòd plurimum externi mores ingenium cuiusque prodant.

Qui ergo aliorum sibi salutem proposuit, vitiorum extirpationem, virtutum insitionem; nec fastum præ se ferat nec contemptum, ne suadellæ ostia claudat, ne sordibus terreat, horrore exanimet, molliorentu cultu aliquid de probitatis opinione amittat. virilem habitum moresequè virtus deposcit, maturos, graues. Non

loquatur vestis feminam, sed neque sordes aut agrestem & inhumanam negligentiam aut barbariem aliorum oculis ingerat. nemo è speculo & crinali acu ad vitiorum odia, virtutumque amorem potens prudensque persuasor prodiit; nemoque facile in quæ voluit animos flexit benevolentia destitutus. cum ergo horrorem sordes, accuratiorque compositio mollitiem testentur; vtrumque prudens animarum auceps fugiet, media sectabitur, extrema deseret: nec fœda à se illuie reliquos terreat, nec munditiem tantum colet; sed vbi nitore in familiaritatem pellexerit, in virtutis amorem pertrahet.

Tota etiam domus nitorem præ se ferret, magis etiam singulorum cubicula: quorum concinna aut neglecta compositio, inhabitantis ferè animum moresque designant, compositos, incompositos. & incredibile propè est, quantum domus totius apta concinnitas externorum animos in admirationem & amorem trahat, quantumque sordes deterreant, ac in contemptum ducant: vt plerique è domestica compositio de incolentium moribus statuunt. magis etiam in Religione: in qua in minimo deflexisse magnum videtur, maximè cum ea innata omnibus opinio sit,

fit, ab interna animorum constitutione
 externa profluere, talemque cuiusque
 mentem esse, qualem mores factaque te-
 stantur, nec aliam. proditor interiorum
 mores sunt. neque certior internorum in-
 dex reperiri potest, ut frons, oculi, verba,
 vultus, corporis iactatio, lentitas celeri-
 tasque incessus, modesta aut fordida, cul-
 tior aut neglectior habitudo totum ho-
 minem suum loquatur. etiam ipse odor
 nescio quid virtutum vitiorumque spiret.
 tetrum omnes auersantur, nimiam ve-
 stium fragrantiam, impurioris molliorisque
 animi signum designare arbitratur. Quid?
 quod inter prima tuendae valetudinis ad-
 iumenta munditia sit.

Dici deinde non potest quantum siue
 ad imitationem, siue ad persuadendum
 religiosa morum compositio valeat, vul-
 tus totius modestia ac maturitas, decens
 membrorum omnium compositio, frons
 serenior, oculi modicè deiecti, & verecun-
 diam signantes, os genarumque pudorem te-
 stantes, manuum totiusque corporis seria
 maturitas. ut vel hæc sola ingentia non
 semel incitamenta fuerint vitæ melioris.
 potentiora nimirum ad suadendam facta
 verbis sunt, plusque potest muta morum
 locutio, quam fecundissima verborum

D d 3 flu-

flumina, diuite quocunque fonte manantia. ita non rarò plus Superioris aspectus ad seueritatem compositus quàm acerbiora verba potuerunt: vt lasciuior etiam quisque si in seueram maturamque vultus compositionem inciderit, comprimat meditados ignes, ac tanquam fulmine percussus cogitata recondat, & audaciæ furcursum pudoris freno retrahat: vt sola sapientis vultus castimonia satis sit ad valide procurfantes flammam restinguendas. credas integra superfundi ignibus flumina, ita momento sistitur omnis æstus, cùm in uerrecundos seuerosque maturosque mores incurrerit.

Iam ipsa oculorum casta maturitas, uerrecunda deiectio, quantas peccatorum occasiones tanquam falce secat? quantis contrà liberior illorum procurfatio ostia referat hostibus? quanti deinde omni ætate vno licentiore oculorum intuitu ceciderunt? quanti starent si steterent oculi littoribus suis cõtenti? quantos verò uentus mulierculæ curiosior circumspectio sub iugum misit? quot captiuas animas vna audacior oculorum iactatio in triumphum duxit? quanti æternis pascuntur ignibus, viuerent caloribus gaudiis, si proditor oculus non prodidisset animas? quanti denique

murus

mutuis oculorum propudiosis ignibus decinerati in inglorias fauillas abierūt? adeò ut vel semel aliquid vidisse minùs castum multorum annorum materiam suggerat. quid, quòd in omnem etiam ætatem? tantum potest prouida arctiorque oculorum cohibitio, tantum licentiosior peregrinatio. Idem de reliquo corpore dici potest, ore, auditu, tactu, incessu. quæ omnia si ad religiosam modestiæ regulam componantur, ingenti decore Religionem illustrant, magnamque sui admirationem amoremque prouocant: cum contrà lasciuior liberiorque ostentatio dedecus inurat, auctoritatem minuatur, probitatis opinionem tollat, speratamque animarum messem fallat.

Remedia.

A Superiorum in primis vigili, ac in omnem partem intenta cura petenda sunt, crebris monitionibus, cubiculorum singulorum totiusque domus frequentibus lustrationibus.

Anouitiorum seria institutione magnarum rerum pars pendet. ferè enim in omnem ætatem adhæret quod primis illis annis imbiberunt. serio proinde ab ipso Religionis exordio excitandi erunt

Epist.
113. ad
Soph.

ad munditiei cultum & amorem, ad modestiæ admirationem & studium. quæ vna Bernardo teste, *ceruicem submittit, pontis percilia, componit vultum, ligat oculos; cachinnos cohibet, moderatur linguam, gulam frenat, iram sedat, firmat incessum, omnemque corporis motum ad exterioris etiam cuiusdam elegantiae normam, religiosamque compositionem fingit.*

Pœnitentijs deinde à sordibus deterendi, præmijsque laudibusque ad munditiam, decentemque corporis compositionem impellendi sunt.

Commodorum etiam è nitore, incommodorumque è sordido neglectu nascentium consideratione iuuari singuli poterunt.

Excitandum denique in singulis vehemens salutis proximorum desiderium, quæ res ad nitorem impellet, cum benevolentia ante omnia captanda sit illorum quorum saluti studemus; quam nemo sordidiorè neglectu ac cultu, & externo squallore nauseam provocaturo parabit. honestatis enim pulcritudine ferè omnes capiuntur, munditia, maturaque morum consuetudine gaudent, & lubentes horum monita admittunt.